

XEROPHYTA

Contactblad van de afdeling Wageningen e.o.
(opgericht 1 mei 1955)

Jaargang 27 no. 2
April 2023

**Afdeling 'Wageningen en omgeving' van Succulenta,
Koninklijke Nederlandse vereniging van liefhebbers van cactussen en
andere vetplanten**

Bijeenkomst 9 februari 2023

Er zijn 15 leden aanwezig, 5 leden hebben zich afgemeld.

Omdat er weinig mededelingen en vragen zijn kunnen we al snel het woord geven aan Frans Mommers. Hij zal deze avond, waarbij ook zijn vrouw Tonny aanwezig is, een lezing geven over hun reis naar Mexico in 2019.

Deze reis vond plaats van 8 maart tot 7 april. Daarbij werden 21 slaapplekken aangedaan.

Frans en Tonny hadden hun reis van te voren georganiseerd maar hadden geen vooropgezet plan wat betreft het zoeken van bepaalde soorten. De insteek was: we zien wel wat we tegenkomen.

Deel 1 van de reis ging van Mexico-Stad naar Saltillo. Langs de route liggen diverse landschappen, dorpjes, akkers, heuvels. We zien o.a. astrophytums, zuilen, ferocactussen, mammillaria's, bloeiende aloe's, opuntia's, agaves.

Vaak tussen gras en onder struiken.

Ook worden de ruines van Tula, het Gogorron nationaal park, en nationaal park Sierra de Organos bezocht. In dit laatste park bevinden zich mooie rotsformaties. De reis gaat ook naar Mapimi, een mijngebied waar edelstenen gewonnen worden en waar een mijnmuseum is. De weg er naar toe gaat via smalle wegen en een hangbrug, gelukkig waren de lokale bewoners bereid Frans en Tonny er naar toe te rijden. We zien o.a. opuntia's, yucca's en coryphanta's.

Deel 2 van de reis gaat van Saltillo naar Cordoba.

Aan het einde van de reis was er wat meer aandacht voor de oude cultuur van Mexico met een bezoek aan Palenque, waar zich uitgegraven Maya tempels en wooncomplexen in de jungle bevinden.

Chris Geris

Bijeenkomst 9 maart 2023

We beginnen deze avond met de Algemene Ledenvergadering.
Het verslag hiervan staat verderop in deze Xerophyta.

Hierna presenteert Peter Knippels zijn plant van de maand: het geslacht Sansevieria, hoewel dat tegenwoordig eigenlijk Dracaena geworden is.

Peter heeft diverse soorten meegenomen, o.a. *S. masoniana*. Vaak te koop in tuincentra met een enkel blad maar groeit na een jaar uit zijn pot door talrijke wortelstokken.

Niet alle soorten zijn even makkelijk. In de winter droog en niet te koud (tussen 15 en 20 gr) houden. Vanaf april water geven, kweken in de schaduw, geen volle zon.

Bij sommige soorten zien de juveniele en de volwassen vorm er heel anders uit.

Planten kunnen snel vermeerderd worden via scheuren van de wortelstokken maar kunnen ook gestekt worden: een blad afbreken, laten drogen en dan oppotten. Het wortelen kan lang duren.

De volgende plant van de maand wordt voorgesteld door Dirk-Jan van Workum in juni.

Na de pauze is het tijd voor de verloting van de planten van Elly van Die. Het betreft vooral *haworthia*'s, *gasteria*'s en *aloe*'s. Coert van Dijk geeft eerst nog een korte inleiding op deze geslachten, zie verderop in deze Xerophyta.

Chris Geris

Notulen Algemene Ledenvergadering 9 maart 2023

1. Opening

Voorzitter Peter Knippels opent rond 20.15 uur de vergadering. Hij heet iedereen van harte welkom, met name Elly van Die en Paul Gallmann die na lange tijd weer een bijeenkomst kunnen bijwonen. Er zijn 17 leden aanwezig, 5 leden hebben zich afgemeld.

2. Mededelingen en ingekomen stukken

Er zijn geen mededelingen en ingekomen stukken.

3. Notulen van de Algemene Ledenvergadering 14 april 2022

De notulen worden goedgekeurd.

4. Verslag secretaris

Er zijn geen opmerkingen.

5. Verslag penningmeester

Penningmeester Evert Weijman geeft uitleg bij het financieel jaarverslag, we sluiten het jaar 2022 af met een negatief resultaat van € 162,26. Dit komt door de eenmalige korting op de contributie 2022.

6. Verslag kascommissie

De kascommissie, bestaande uit Kathelijne van Dijk-Geise en Dirk-Jan van Workum, heeft de inkomsten en uitgaven van de afdeling gecontroleerd en akkoord bevonden. Zij stellen de vergadering voor het bestuur en de penningmeester decharge te verlenen voor het in 2022 gevoerde beleid.

7. Verkiezing kascommissie 2023

De nieuwe kascommissie bestaat uit Stephen Bolier en Bert Westerhuis.

8. ING rekening

Omdat de kosten van een zakelijke rekening te hoog werden is besloten de rekening op te heffen. Dit is eind februari gebeurd.

9. Begroting 2023

De begroting voor 2023 wordt goedgekeurd.

De penningmeester geeft aan dat er best wat meer uitgegeven mag worden aan bijvoorbeeld een duurdere spreker, een evenement of iets nuttigs voor de afdeling. Johan Timmermans vraagt of het reisje dan weer een keer met een bus kan maar dat wordt waarschijnlijk te duur.

10. Vaststellen contributie 2023

De contributie blijft ongewijzigd: € 25, gezinsleden € 12,50 en jeugdleden (tot 18 jaar) € 10.

11. Bestuursverkiezing

Ben Tänzer en Chris Geris zijn aftredend en stellen zich weer herkiesbaar. Lisa van Malssen en Dirk-Jan van Workum zijn bereid om het bestuur te versterken. Alle 4 kandidaten worden onder appaus gekozen

12. Bibliotheek

Er worden nauwelijks boeken geleend, daarom zal Evert Weijman voortaan weer een krat met boeken meenemen. De tijdschriften KuaS en Avonia worden wel regelmatig uitgeleend.

13. Deelname plantenbeurs Oosterbeek op 22 april 2023

Deze beurs vindt plaats van 10.00 tot 14.00 uur. Leden die een paar uur willen meewerken kunnen zich melden bij Chris Geris. Peter Knippels zal promotiemateriaal van Succulenta meenemen en vraagt of leden die planten willen afstaan voor de verkoop die naar de aprilbijeenkomst willen meenemen. Ben Tänzer zal bij Elly van Die planten die nu in de volle grond staan oppotten.

14. Reisje 3 mei 2023

Ben Tänzer neemt de organisatie op zich, we gaan in België op bezoek bij Cactusflower in Rumst en Maurice Huijsaerts in Turnhout.

15. Jaarprogramma 2023

De rest van het programma, voor zover bekend, wordt meegedeeld.

-Peter Knippels zal proberen een excursie naar de Botanische Tuin in Utrecht te regelen.

-Lies Oudshoorn biedt zich aan voor het kasbezoek.

-Peter Knippels wil de zomeravondbijeenkomst organiseren.

16. Rondvraag

-Coert van Dijk geeft aan dat Margreet van Huffel de kas van Gerard binnenkort kwijt wil, hij is ongeveer 3 x 4 m. Liefhebbers kunnen zich melden.

-Coert vraagt ook of er belangstelling is voor een studiegroepje, als onderwerpen worden o.a. euphorbia's en haworthia's genoemd.

-Ad vraagt of het mogelijk is een microfoon te gebruiken bij sprekers, eventueel door de afdeling aan te schaffen. Voor zover bekend beschikt de zaal over een microfoon.

17. Sluiting

Rond 21.30 uur wordt de ledenvergadering door de voorzitter gesloten.

Chris Geris

De succulenten van Elly

Naast de cactussen zijn bij de liefhebbers ook vetplanten, de “andere succulente” planten geliefd. Ook Elly, waar we op 9 maart overtollige planten

van uitventen, houdt behalve van cactussen, zoals de geslachten *mammillaria*, *rebutia*, en *turbinicarpus* ook van ander vetplanten als *agave* en *epiphyllums*, maar vooral van de kleinere, vaak Zuid-Afrikaanse vetplantensoorten, vroeger ingedeeld bij de *Leliaceae* of lelieachtigen maar nu ingedeeld bij de *Asphodelaceae*, oftewel *Affodils* in het APG-systeem. Daarbinnen hebben we het met name over bij aloë's, *astroloba*'s, *gasterias* en vooral *haworthia*'s. Aloë's lijken oppervlakkig wat op kleinere agaven, maar wijken daar duidelijk van af door de bloemstengel die zijdelings tussen de bladeren uitkomt en bestaat uit trossen van oranje-rood en geel gekleurde kleine bloempjes, soms vertakt tot een kroon, in tegenstelling tot de agaven die stammen uit de nieuwe wereld, groeien deze voornamelijk in zuidelijk Afrika. Aloë's hebben dik wit melksap dat zowel medicinaal uitwendig als inwendig wordt toegepast denk aan (*Aloë vera*). Aloë's groeien snel en zijn dus als liefhebbersplant dankbaar, oppotten in voedzame, zandige aarde, s zomers flink gieten en 's winters iets warmer overwinteren bij zo'n 15 graden en een ietsjes gieten.

Gasteria is te herkennen aan de buikvormig opgeblazen bloemetjes die eenzijdig aan lange stengels zitten, de kleur verloopt van het roze roodgekleurde buikje tot het meer groen/gele tuitvormig gedeelte. Van oudsher een goeie kamerplant omdat ze niet te groot worden, wat voorzichtiger gieten en meer humus en wat klei in het mengsel doet wonderen. 's winters relatief koel houden op zo'n 10-12 graden.

Omdat naar *Haworthia* haar belangstelling in het bijzonder uit gaat en daar dus de meeste planten van zijn wat extra aandacht hiervoor. *Haworthia*'s groeien in rozetten, zijn meestal vrijwel stamloos of de bladeren staan spiraalsgewijze om een korte stam. De bloemen zijn kleine wit/groene klokjes die aan relatief lange dunne stengels zitten.

Aloe

Gasteria

Haworthia

De sectie *Haworthia* is door Bayer (1971) op met name de bloemvorm verdeeld in 3 ondergeslachten namelijk *Haworthia*, *Hexangulares* and *Robustipedunculatae* later heeft Gordon Rowley deze omdat ze qua

bloemvorm, groeiwijze en dna profiel toch te veel zouden verschillen daar weer drie aparte geslachten van gemaakt *Haworthia*, met 42 soorten *Haworthiopsis* met 18, en *Tulista* met 4.

De determinatie van *haworthia*'s als je ze niet met naam en herkomst hebt gekregen is sowieso erg lastig omdat de botanische classificering niet altijd oftewel vaak niet samenvalt met de indeling op grond van het uiterlijk. Bayer rapporteerde dat hij op verschillende groeiplaatsen planten vond die sprekend op elkaar leken, maar bij nadere bestudering van bloemvorm en DNA analyse toch tot verschillende soorten gerekend moesten worden. Grofweg kun je zeggen dat *Haworthiopsis* een dikkere en hardere epidermis of buitenkant kent in vergelijking tot *Haworthia*.

Zo heb je soorten die wat knobbelig zijn, of waarbij het groen van de bladeren met een soort witte pareltjes bedekt is. Weer andere hebben een soort venstertjes die het licht binnen laten. In de gebieden waar ze voorkomen zitten ze als het ware in de grond waarbij alleen de top van de plant boven de grond uitkomt. Ze houden van veel licht, maar bij te veel zon kunnen ze rood kleuren, dus wat schaduw geven is aan te bevelen. De cultuur is voor de meeste soorten niet al te lastig regelmatig water geven, ook in de winter rusttijd en regelmatig verpotten omdat de wortels in de rusttijd kunnen afsterven. Iets lastiger is de groeitijd want die van de ene *Haworthia* is niet gelijk aan een andere, afhankelijk van de groeiplaats en soort. Dus planten goed in de gaten houden en pas gieten als de plant dat zelf aangeeft, dus zeker niet te veel, behalve als ze stevig aan de groei zijn...

Hawortia's hebben het voordeel dat ze niet te veel ruimte innemen en hoewel ze niet schokkend mooi bloeien hebben ze erg fraaie vormen zodat ze het heel jaar het aankijken meer dan waard zijn. Ik noem een aantal leuke soorten *Haworthia*,

Erg mooi zijn de *fasciata*, de bekende *Haworthia* met de streepjes, ook wel de *zebracactus* genoemd. lancetvormige bladeren, korrelige witte wratjes die a.h.w. lijnen vormen op beide zijden van de bladeren. *H. attenuata* is vergelijkbaar, heeft de tuberkels aan de onderzijde en is uiterst variabel. *H. reinwardii* lijkt erop, maar is meer rechtop groeiend zuilvormig, met kort en dicht beparelde bladeren.

Erg mooi zijn de vormen die er meer "echt" succulent uitzien met dikke vlezige bladeren en aan de bovenzijde soms vensters zoals vormen als *H. cooperi* en *cymbiformis*, ze groeien vlak, de bladeren zijn compact licht groen. *H. tessalata* en *limifolia* zijn voorbeelden van *haworthia*'s met een groeiwijze van dikkige driehoekige dakpanachtige rozetten met tekening erop. *H. tortuosa* groeit net als *viscosa* meer zuilvormig met windende dakpansgewijs opgestapelde bladeren.

Haworthia fasciata

Haworthia tortuosa

Haworthia cymbiformis

Haworthia tessellata

Boeken: Bayer Haworthia revisited 1999 en Breuer the world of Haworthias vol 1 1998 vol 2 2000. Pilbeam

Internet :The Haworth page <https://succulent-plant.com/families/aloaceae/haworthia.html> en de Haworth society <https://www.haworthia.org>

PS : Wie heeft er interesse (gekregen) in deze planten en zin mee te doen met een studiegroepje over Haworthia?

Doelstelling: kennis vergaren over de indeling en naamgeving en het kweken van haworthia's en in kaart brengen welke soorten er binnen de afdeling aanwezig zijn.

Werkwijze: een aantal bijeenkomsten bij elkaar komen, checken of de namen kloppen aan de hand van literatuur en meegebrachte soorten. Eindproduct wellicht een avonddeel hierover voor de afdeling houden.

Bij interesse graag melden aan coertdijk@gmail.com of op een afdelingsavond.

Coert van Dijk

Uitgaantips voor de afdeling.

Het clubblad van de Nederlandse Rotsplantenvereniging (NRV) doorbladerend kwam ik een aantal evenementen tegen die mogelijk interessant zijn voor de leden van de afdeling.

15 april

Voorjaarsmarkt van NRV in Botanische Tuinen Utrecht, ingang Budapestlaan, Utrecht. 10.00-16.30 uur.

29 april

Open tuin Derjan Heuver, De Lavatuin, 10.00-15.00 uur. Meer informatie over de tuin is te vinden op www.bezoekmijntuin.nl/tuinen/lavatuin.

29 april

Open tuin Gerrit Raven, tuin 'Duihof', Bovenheigraaf 7, Oldebroek, 10.00-15.00 uur. Meer informatie op www.duihofstuin.nl

10 juni

Open dag kwekerij Jaap Duijs, jaarlijkse 'Dag van de Sterretjes', met hypoxis en rhodohypoxis soorten en cultivars. Haarweg 2, Otterlo. 10.00-17.00 uur. Meer informatie op www.jaapbol.nl.

Peter Knippels

Grappige cactus

Van Anton kreeg ik onderstaand plaatje toegestuurd

Activiteitenkalender

Vetgedrukte tekst heeft betrekking op activiteiten van onze eigen afdeling. Meer informatie over landelijke activiteiten is te vinden in het verenigingsnieuws van Succulenta.

13 april: Lezing door Andre van Zijlen over Argentinië – deel 2

22 april: deelname plantenbeurs in Oosterbeek, 10.00-14.00 uur

3 mei: reisje naar Cactusflower en Maurits Huygaerts in België.

3 juni: kasbezoek bij Lies Oudshoorn in Voorthuizen en Stephen Bolier in Barneveld, van 13.00 tot 17.00 uur.

8 juni: Joost Riksen vertelt over zijn rotstuin.

21 juni: kasbezoek bij Eric van Workum, vanaf 19.00 uur

17 augustus: zomeravondbijeenkomst bij Peter Knippels, 19.00 uur

14 september: praatavond en fotowedstrijd met bijzondere aandacht voor bedooring

12 oktober: grote najaarsverloting

9 november: lezing Wiebe Bosma over Madagascar deel 2

14 december: gezellige avond

Kopij gevraagd: kopij voor het juninummer van Xerophyta graag uiterlijk 31 mei inleveren.

Contact

Chris Geris, tel: 0318-417319, email: chrisgeris@planet.nl

Lidmaatschap

Contributie afd. Wageningen e.o.: € 25, gezinsleden € 12,50 en jeugdleden € 10 per jaar.

Vergaderlocatie

Zaal van de speeltuinvereniging "Tuindorp"
Floralaan 20/B te Wageningen. Tel.: 0317-411601

Omslagfoto: Mammillaria hahniana